Za 14 dana euro na 7,45 kuna!?

Autor Guste Santini
Srijeda, 17 Ožujak 2004 21:19

«Upis 150 milijuna € novih državnih obveznica izazvao pomamu za kunom i njezin nagli rast» donosi nam Dnevnik od 17. ožujka na naslovnoj stranici. Opet se ponavlja pitanje tečaja i dileme u svezi s tečajem.

Zagovornici fiksnog tečaja će reći da centralna banka muku muči s održavanjem postojećeg tečaja. Drugim rječima, zagovornici fiksnog tečaja će ukazati na neutemeljene rasprave o tome da je kuna aprecirana valuta u odnosu na referentni euro. Građaninu ovo može biti logično. Međutim, ekonomski analitičara znaju da ništa nije dalje od istine od navedenog stava zagovornika fiksnog tečaja.

O čemu je riječ?

Ravnotežni tečaj znači ravnotežnu cijenu po kojoj se izvoz roba i usluga, odnosno odnosi s inozemstvom, mogu, u kratkom roku, uravnotežiti. Ovo bi, u slučaju Hrvatske, značilo da raspoloživi BDP odgovara proizvedenom. U tom slučaju ne bi bilo moguće govoriti od deficitu robne razmjene s inozemstvom, odnosno Hrvatska bi imala uravnoteženu platnu bilancu. Danas i dijete u Hrvatskoj zna da je Hrvatska prezadužena zemlja i da je pitanje dana kada će joj bonitet opasti. Samo «prijatelji» Hrvatske mogu pad boniteta usporiti. U ovoj godini dospijeva obveza od 3,7 milijardi $ od čega su kamate više od 800 milijuna $ (sjetimo se da smo 25% + jednu dionicu INA-e prodali za 505 milijuna €). Prema tome, ponuda obveznica znači istiskivanje ostalih tražioca kredita sa financijskog tržišta. Kako je tržište malo to nas klasična ekonomska mudrost uči da će se povećati kamate. Sve u svemu emisija dionica mjenja tečaj kao što je to uvijek zaduženje činilo. Zaduženje koje su neki proglašavali «privilegijem» postaje ograničenje današnjim i budućim generacijama.

Opet se radi, govoreći ekonomskim rječnikom, o parcijalnoj a ne o općoj ravnoteži. Opet zagovornici fiksnog tečaja neće čuti činjenicu da je deviza izuzetno rijetka roba u Hrvatskoj. Mali BDP, i temeljm istog, deficit opće države čine Hrvatsku ovisnom od deficitu platne bilance s inozemstvom. Tečaj znači odnos produktivnosti rada inozemne i domaće valute. Tko će reći da produktivnost rada Hrvatske i Europske unije odražava ravnotežni tečaj kune prema euru? Nitko normalan. Ipak, neizravno se tvrdi upravo to jer parcijalna ravnoteža znači uravnoteženje ponude i potražnje za devizama pri čemu se ne vodi računa od kuda dolazi ponuda deviza. U tome je cijela priča.

Postojeća ekonomska politika djeluje po poznatom obrascu. Čitatelji koji redovito prate ove stranice znaju odgovor. U ovoj i ovakvoj ekonomskoj politici sve je moguće. Ova i ovakva politika dovodi u pitanje opstojanost hrvatske države. I to je za danas sve.